

EKŞİ (X) VE LİMONİ (O)

Özgür Erdi Akbaba

8

Yazan ve Yöneten: Acim Vasic

Görüntü Yönetmeni: Arnaud Carney

Kurgu: Khaled Salem

Müzik: Stribor Kusturica, Zoran Ceda Marjanovic, Lena Vasic

Oyuncular: Nicky Naude, Guillaume Tavi

2010 / 9' / İsviçre, Sırbistan

Filmin afişi ve katıldığı festivaller

Kısa film işte tam böyle olur. Olumsuz eleştireceğim yerleri olsa da 8 filmi tekniği ve senaryosuyla kesinlikle konuşulması gereken bir yapım. Karakterlerin isimleri filmde verilmediği için yazı içerisinde X ve O olarak adlandırılacaktır. X ekşi ise O limonidir. Diğer bir deyişle, aynı ham maddenin aynı tatta ürünleridir. Başlangıçta farklı kişiliklere sahipmiş gibi görünürler. Ancak çok geçmeden içinde

buldukları uzay onları tek cinse çevirecektir: Kendi canını koru, düşmanı yok et.

Savaş zamanı, her yerin karla kaplı olduğu bir ormanda ağaçların arasında bir adam(X) ve sık geçen uçakların gökyüzünden gelen sesleriyle film açılır. Hemen sonrasında paraşütle havadan karların üzerine düşen 20'li yaşlarda başka bir genç adam(O) toparlanıp yerden kalkmaya çalışır. Düşmesiyle darbe almış burnu kanar.

O (genç adam) paraşütten kurtulup toparlanma isteğindedir.

Ormanda ağaçların arasında X, sigarasını yakarak yerdeki O'yu izlemektedir. O ise cebinden çıkardığı bir mendille kanayan burnunu temizlemektedir. X, zamanı gelmiş gibi O'ya yaklaşır. Filmin ilk etkileyici noktası bu sekansta ortaya çıkar: X garip bir ağız hareketiyle O'ya seslenir ve O arkasına dönüp bakar. Bu yabani iletişimden hemen sonra bir ağacın dalında duran baykuşun X ve O'yu izlediği görünür. Baykuş konusunu ilerleyen paragraflarda tekrar değerlendireceğimi bildirerek akışa dönüyorum.

X'in elinde silah, O ise elleri başında X'in yaklaşık üç metre önünden yürümektedir. Burada dikkat çekici olan eylem, X'in önden giden O'nun adımlarını attığı yere basarak ilerlemesidir. Kara gömülen ayak izlerini takip etmek ilk anda yürümeyi kolaylaştırmak için gibi gelse de gökyüzünden geçen uçaklar bu iyimserliği bozar. O'yu izleyen X yine yabani seslenişi ile O'yu durdurur. X gökyüzündeki uçakları takip ederken O, dikkati dağılan X'in boşluğundan faydalanarak kaçmaya başlar ancak X nişan alır ve silahını ateşler.

O, sağ bacağından vurulur. Ancak kaldıkları yerden yürümeye devam ederler. X sigara keyfini sonlandırırken yabancı seslenişıyle O'yu tekrar durdurur. X sigarasını yere atar ve sigara izmaritini ezerek söndürmek isterken mayının üzerine basar, böylece anlarız ki X'in önden giden O'nun bastığı yere basmasının sebebi ormanın mayınla döşenmiş olmasıdır. X üzerine bastığı mayını ortaya çıkarmak için etrafını temizlerken O, durumdan fırsat bularak hızla koşarak kaçmaya başlar, X bir kez daha nişan alır ve O'yu tekrar vurur.

X, O'yu vurmak için nişan alır.

O, bu kez kolundan vurulmuş ve yerde yatmaktadır. Her durumda verdiği tepkiyle X, çıkardığı garip sesle O'yu yanına çağırır. Elindeki silahıyla tehdit ederek O'nun mayının üzerine basmasını ister. O yavaş adımlarla X'e doğru gelmeye başlar ancak aslında gelmek istemediği için duraksar. X ise hem silahıyla hem bakışlarıyla O'nun mayının üzerine basması için ısrar eder ve sonunda O ayağını mayına basacakken X'in silahını elinden almaya kalkar. Silah için hassas bir çekişme vardır. Çünkü X, ayağını mayından kaldıramaz. Kısıtlı fiziki mücadeleye girense başarım şansı düşük olur: ayağın mayında, silahın düşmanındadır.

O, kolundan ve bacağından yaralı bir şekilde X'i kendi haline bırakıp elinde silahla yürümeye başlar. X yabancı seslenişıyle O'yu durdurmaya çalışır ama O'nun durmaya niyeti yoktur. X yapacağını yapar ve cebinden çıkardığı çakıyı O'ya fırlatır. Çakı O'nun sırtına saplanır. O, sinirle döner ve silahını X'e doğru ateşler. Mermi X'in başındaki miğferini sıyrır. O, daha da sinirlenir ve tekrar silahını ateşler, ancak mermi bitmiştir. O, sinirle öne adım atarak ısrarla silahı ateşlemeye çalışırken mekanizmanın harekete geçtiği sesi duyulur: O, mayına basmıştır. Şaşırtıp bastığı yere, yani mayına bakmaktadır. O ve X birbirlerine çaresizce bakmaktadır; çünkü hikaye bir sürü soru işaretiyle bitmiştir. Biri yaralı iki düşman

asker mayına basmış bir şekilde kar yağışlı soğuk havada durmaktadır. Sizce son nasıl olur? Filmdeki son yakın plan olan X'in gülüşü buna bir cevap özelliğini taşır. Karakterler bilinmeyen ve sonu olmayan bir halde donup kalmıştır. Bu sonsuzluk, bir ikon olarak filme 8 adını vermiş olabilir. Aslında iki askerin içine düştüğü bu sonsuzluk, bizleri savaş ve asker kültürünün dünyada hiçbir zaman sona ermeyeceği inancına götürebilir.

Görsel şölen, filmlere epeyce tat katan bir etkidir. Kısa filmler için bunun önemi daha da arttırmaktadır. 8'in birkaç yerinde oldukça özel kareler bulunur. Özellikle O, ikinci kez kolundan vurulduktan sonra yerde yatarken ormanlık yol ve ağaçların simetrik görüntüsü çok etkileyicidir. O, ikinci kez vurulduktan sonra X'e doğru gelirken ikiliyi ağaçlar arasında izlediğimiz görüntüde dikkat çekilmesi gereken yerlerden biridir. Sinematografik açıdan son olumlu eleştiriye ise yakın planlara yapacağım. Sinematograf **Arnaud Carney** filmin öyküsüne özellikle paralel giden yakın planlardaki realist anlayışıyla çok kilit bir etki bırakmıştır. Örneğin, X'in sigarasından son bir nefes çekmesinden sonra dumanı kulaklarından çıkarmasının yakın çekimde alınması, görsel iletileri ciddi anlamda beslemiştir.

En çok konuşulması gereken detay ise tabii ki filmin başından sonuna kadar sözlü iletişimin olmamasıdır. İki insanın konuşmadan duygularını birbirlerine nasıl aktardıklarını net olarak görebiliyoruz. Diyalogsuz senaryoya sahip olan bu filmin en büyük başarısı ses ve görüntü kurgusudur. X'in ağzını yana doğru eğerek çıkardığı garip ses ile eski zaman uçaklarının uçuş sırasında çıkardıkları sesin heterojen bileşeni iyi bir ses kurgusuna işaret eder. Arka plan seslerinin doğallığı ve etkileyici bileşenine bir katkı da filmin açık uçlu bitişiyle beraber devreye giren müzik ile sağlanmıştır. Müziğin ritmik tınısı, filmin belirsizliğini niteleyici olmuştur. Ayrıca filmin yakın plan bolluğunun sahne sıralamasındaki isabeti doğru bir kurgulamadır. Bu sebeple, kariyerinin hemen hepsini kısa film kurguları oluşturan **Khaled Salem** ön plana çıkarılmalıdır. Bu noktada olumsuz bir detay karşımıza çıkar. Sıkça geçen yakın planların birde hareketli çekimle kullanılması zaman zaman filmin nesnel gerçekçiliğine tezat oluşturmuştur. Objeye ya da oyuncu gözüyle hareket eden çekimler bazı durumlarda filme sürrealist bir hava katarak anlatıyla aramızda engel oluşturmuştur.

Filmin adının neden 8 olduğu, tam anlamıyla cevaplanamayan bir sorudur. Filmdeki ilginç karelerden biri de yazının ilk bölümünde bahsettiğim baykuş görüntüsüdür. Baykuş gözlerinin simetrik görüntüsü yatay şekildeki "sekiz" rakamına benzer. Anlamlandırması zor olan bu imgeyi, bir soru işareti olarak size

yansıtırım. Bunun yanı sıra iki askerden başka ormanda bulunan tek canlı varlık bu baykuştur. Ancak baykuş edilgendir, hiçbir şeye müdahale etmez, yalnızca izler. Birçok mitte baykuşa atfedilen bilgelik, bu filmde tanrıyı simgeliyor olabilir. Bilge, her şeyi bilse de olayları değiştirmez ya da olayları zaten çoktan yazmıştır. Şimdi ise ağaca konmuş, yarattıklarını izliyordur.

Başından sonuna kadar görsel bütünlükte mekânın ne kadar doğru bir seçim olduğunu vurgulamamak büyük bir eksiklik olur. Kar yağışı ile uzun ve sık ağaçların olduğu ormanlık alan, film için oldukça elverişli bir doğaya sahip ve nihayetinde yönetmen tarafından da başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Görselliğe değer katan bir diğer etmen de kostümdür. Dönem filmlerinde kostüm yapımı açısından bir zorluk olabilmektedir. Ancak filmde kullanılan askeri kostümler, silah ve sigara kullanımı dahil olmak üzere gayretli bir sanat yönetmenliği çalışmasının ürünleridir.

Filmin yönetmeni **Acim Vasic**, kariyerinin tamamında kısa filmler yazıp yönetmiş ve çeşitli görevlerde bulunmuştur. Filmlere sinematograf, kostüm sorumlusu, prodüktör ve oyuncu olarak katkıları bulunmuştur. Eski Yugoslavya’da Sırp doğumlu olan yönetmen, **Ben Adler** ile yazdığı **Coach** (2015) adlı kısa filmiyle ilgi çekmiştir. Taşlama, komedi ve vücut dilini ön plana çıkarmayı seven yönetmenin **8** kısa filmi de kötü bir karşılaşmanın ve sözde “kader”in iki askerin vücut diliyle anlatılmış halidir.